

Statnett SF
Pb 4904, Nydalen
0423 Oslo

Vår ref.: Arvid Bekjorden Deres ref.: Kjetil Røn

Vår dato: 13.03.2018

Innspill (Høringsvar) fra Distriktsenergi til Statnetts tariffmodell 2019

Distriktsenergi representerer 66 lokale energiverk i Norge. Med dette følger våre innspill til den utsendte høringsrapporten.

Statnett foreslår en ny tariffmodell for transmisjonsnettet, som slik vi forstår det, medfører følgende konsekvenser: Alminnelig forbruk vil samlet sett betale mindre enn i dag, mens kraftkrevende industri (SFHB) tar en større andel av regningen. I områder med en lav k-faktor vil alminnelig forbruk betale mer enn i dag¹, mens kunder i områder med k-faktor lik 1 vil betale mindre². Produsenter betaler mer, med mindre de er lokalisert i et underskuddsområde.

Oppsummert mener Distriktsenergi at Statnett bør videreføre dagens modell (k-faktor) inntil det utvikles en modell som er vesentlig bedre enn dagens. Distriktsenergi støtter imidlertid forslaget om å knytte kostnadsansvaret til SFHB – bedriftene til hvor mye disse betaler i nettleie.

Det synes å være en målsetting med en effektiv utnyttelse av nettet, en begrenset økning av nettleien og en mer rettferdig fordeling av nettkostnadene. Disse målene stiller vi oss bak.

På det tidspunktet energiloven ble innført i 1991 utgjorde sentralnettet (transmisjonsnettet) 13% av de samlede nettkostnadene i Norge, mens regionalnettene sto for 17% og distribusjonsnettene for 70%. 40% av produksjonen hadde ikke direkte tilknytning mot sentralnettet, men kun til regional og distribusjonsnettene.

Kostnader i transmisjonsnettet har økt kraftig de senere årene, og er forventet å øke ytterligere. I 2018 har Statnett en anslått tillat inntekt på 8,2 milliarder kroner, hvor ca. 5 mrd kroner dekkes av forbruk via et fastledd. Mellom 2017 og 2018 har fastleddet økt med ca. 30 prosent, og er forventet å øke ytterligere med ca. 60 prosent innen 2022. Siden Statnett står for en stadig større andel av bransjens tariffgrunnlag er spørsmål knyttet til kostnadsfordeling blitt stadig viktigere. Det er i seg selv en stor utfordring for kraftbransjen at Statnetts

¹ I 2018 er gjeldende sats 360 kr/kW. En k-faktor på 0,5 gir 180 kr/kW, mens laveste sats i Statnetts nye modell vil være 202 kr/kW (40 kr/kW rabatt). Områder med k-faktor lik 0,5 vil derfor måtte dekke større andel av kostnader i transmisjonsnettet.

² En k-faktor på 1 gir 360 kr/kW, mens høyeste sats i Statnetts nye modell vil være 282 kr/kW (40 kr/kW påslag). Områder med k-faktor lik 1 vil derfor dekke en mindre andel av kostnader i transmisjonsnettet.

kostnader øker i dette omfang. I Distriktsenergi mener vi derfor at det er særdeles viktig at det jobbes med tiltak som kan begrense nettkostnadene.

Det er i hovedsak tre parter som finansierer strømmettet i Norge. Forbrukerne (alminnelig forbruk) er den klart største betaleren, mens produsenter og kraftkrevende industri betaler en mindre del av utgiftene til strømmettet. I forslaget til ny tariffmodell i transmisjonsnettet foreslås det til dels en betydelig omfordeling av kostnader mellom områder i landet og mellom de tre store kundegruppene.

Når det gjelder transmisjonsnettet er det naturligvis visse tjenester som alle nettkunder nyter godt av, blant annet frekvensreguleringen av nettet, samt den reserven og kraftutveksling som Statnett yter. Men den ytelsen er langt unna det ekstreme kostandsomfordelingen som tarifforslaget innebærer.

Statnetts forslag fremstår for oss like mye som et forsøk på kostnadsfordeling som ett lokaliseringssignal. Etter vår oppfatning er det ikke vanskelig å finne en «god» tariffmessig begrunnelse for et standpunkt som i bunn og grunn ender opp i spørsmålet om hvem det er som skal bære kostnaden til nettet. Det å gi lokaliseringssignaler kan åpenbart anses som viktig, dog må man våge å stille spørsmålet om signalene er noe annet enn signaler, dvs virker signalene i praksis eller er det først og fremst en teoretisk tilnærming for å fordele kostnader?

Det er ikke vanskelig å argumentere for at tilgangen til kraften bør være billigst der kraften produseres og ikke billigst der det ikke produseres energi overhodet, slik det er tilfelle med tariffen i dag. Dette er underlig, det er en systemfeil og det er også årsaken til at Distriktsenergi mener at det bør ses nærmere på en tilnærming med lik eller likere nettleie i Norge.

Alminnelig forbruk:

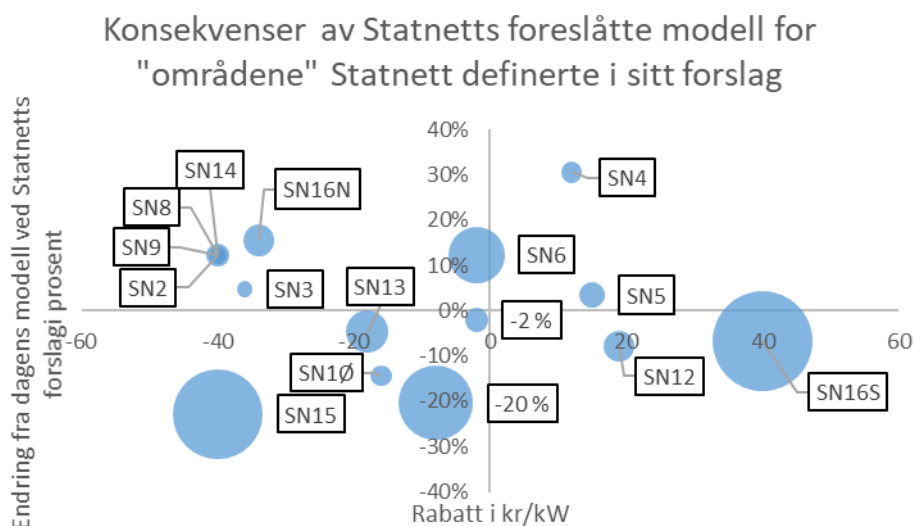
Sett fra en sluttkundens ståsted er det et paradoks at der strømmen produseres så er den dyrest å bruke. Det er grunn til å minne om at reelt sett belaster ikke underliggende uttak til et produksjonspunkt det overliggende nettet så lenge produksjonen i punktet er større enn uttaket. Kraften flyter minste motstands vei fra produksjonsstedene til uttaksstedene nedstrøms i kraftsystemet, og bare den kraften som produseres, og som ikke blir benyttet i underliggende nett, blir matet opp og overført i transmisjonsnettet. Det viser helt klart at samfunnsøkonomisk sett er det mest hensiktsmessig å ha produksjon samlokalisert med forbruk. K-faktoren var her ment å være en sjablong som ivaretok disse forholdene som i høyeste grad avlaster transmisjonsnettet.

Ved at K- faktoren settes lik 1 innebærer det tariffmessig at en flytter hele omsetningen av kraft inn i transmisjonsnettet og følgelig at kraftmarkedet begrenses til å ligge i transmisjonsnettet. Likeledes innebærer en slik betalingsmodell at den tidligere fordelingen med å ta ut kraft direkte fra energikilden hvor fossen er, flyttes til utvekslingspunktene i Statnetts transformatorstasjoner. Dette igjen innebærer at Statnett tar seg betalt for å kunne levere full reservekapasitet til alle underliggende nettnivåer samtidig under topplast. Det er særdeles tvilsomt om transmisjonsnettet har overføringskapasitet eller produksjonskapasitet til å kunne levere en slik ytelse. Kraft utveksles og belaster nettet med nettoeffekt, mens Statnetts

forslag i hovedsak innebærer tariffing av bruttoeffekt. Når en ser bort fra den lille prisjusteringen som er foreslått for uttak med +/- 16,5% og hvor det ikke gis signaler om hvorledes den skal videreføres i underliggende nettnivåer, så er det helt samfunnsøkonomisk uforståelig med en så stor grad av prisutjevning for uttak fra transmisjonsnettet inklusive stasjonsanlegg.

Kostnader til nettutbygging er knyttet til transportavstand og uttatt effekt som målt med SI enheter kan uttrykkes i VA · m. I praksis benyttes kW · km, og hvor kostnadene er lineært stigende med transportavstand mellom produksjonspunkt og forbrukspunkt under ellers like forhold. I forhold til uttatt effekt, avtar kostnadene med $\frac{1}{x}$ ved økende effektuttak under ellers like forhold. Lokalt uttak direkte fra kraftverk vil således koste langt mindre enn kraft som må transporteres langt og gjennom flere nettnivåer og stasjoner. Et eksempel på hvor lite egnet tariffsystemet fungerer i forhold til nettkostnader så forsterker forslaget at en forbrukskunde i Flesberg som er nabo til Pikerfoss, Vrenga eller Hølseter kraftverk og således representerer minimale nettkostnader, vil ende opp blant landets høyeste tariffer.

Etter vårt syn kompenseres ikke dagens modell områder med mye produksjon sammenlignet med mye forbruk i tilstrekkelig grad. En ny og bedre modell bør derfor medføre at områder med mye produksjon sammenlignet med forbruk betaler mindre enn i dag. Tilsvarende bør områder med lite produksjon sammenlignet med forbruk betale mer enn i dag. I sitt forslag deler Statnett Norge mellom underskuddsområder og overskuddsområder. Overskuddsområder får en liten rabatt, mens underskuddsområder får et lite tillegg. Ut av de fem områdene som får maks rabatt (-40 kr/kW), betaler fire mer enn under dagens system. Det området (Stor Oslo-området) som får et tillegg på 40 kr/kW, vil derimot betale mindre enn i dag (besparelser på 130 Mkr). I figuren under illustreres hvordan ulike områder påvirkes av forslaget. Størrelsen på boblene defineres ut fra hvor mye et område får i tillegg eller reduksjon sammenlignet med dagens modell. Resultatene fremstår som svært tilfeldige.

Lokaliseringssignalet, som er like relevant når det gjelder kostnadsansvarlighet i eksisterende som ny forsyning, er altfor lite. I dag kan et selskap spare opptil 50 % av satsen, mens i det nye systemet vil et selskap med 40 kr/kW i rabatt spare 28 % sammenlignet med et selskap som får et tillegg på 40 kr/kW. Ved å holde rabatten fast, vil fordelens minske til 20 % i 2022, som

ikke gir tilstrekkelig sterke «lokaliseringssignaler», eller hensyntar netto vs bruttobelastning problemstillingen beskrevet over.

For øvrig understrekes det at Statnett tidligere mente at dagens modell var riktig og nettmessig begrunnet. Etter fremleggelsen av den nye modellen er dagens modell plutselig vurdert til å ikke være nettopp riktig og nettmessig begrunnet av Statnett, og forslaget er at den bør justeres. Distriktsenergi kan imidlertid ikke se at den foreslåtte modellen er vesentlig bedre enn dagens modell. Med mindre det identifiseres en modell som er vesentlig bedre enn, mener vi at Statnett bør fortsette med dagens modell (k-faktor) inntil alternative modeller og deres implikasjoner utredes ytterligere.

Stort Forbruk Høy Brukstid

At modellen gir en lavere pris for uttak i et område med mye produksjon synes rimelig. At nærhet til produksjon historisk var det mest aktuelle for lokalisering av kraftintensiv industri som smelteverk (SFHB bedrifter), med en til dels betydelig rabatt og som gjør at området kanskje blir et underskuddsområde, bør sees nærmere på. Det samme med områder hvor en har SFHB – bedrifter hvor lokaliseringen er en ren politisk beslutning. Distriktsenergi støtter Statnetts ønske om en modell som knytter kostnadsansvaret til SFHB - bedriftene.

Produsenter:

Landet Norge deles inn i 16 områder hvor det innføres et lokaliseringssignal basert på effektbalanse. Beregningen av signalene som resulterer i et signal i hvert av de 16 områdene som varierer fra -40 kr/kW i 5 områder til pluss 40 kr/kW i ett område som er stor-Oslo, Østfold og Østerdalen. Tilsvarende lokaliseringssignal til produksjon er gitt i 4 av de 16 områdene. Tilfeldig gjelder dette område hvor det er gitt konsesjon for utbygging av vindkraft, hvor også investeringsbeslutninger er fattet. Med en allerede vedtatt utbygging vil det passe bedre å kalle dette en rabatt enn et lokaliseringssignal.

Konsesjon til produksjon gis til den lokaliseringen som har tilgang til den beste ressursen og dermed laveste produksjonskostnaden og hvor inngrep tillates, i tillegg til at lokalsamfunnet ønsker arbeidsplasser og investeringer velkommen, om det er sol, vann eller vind. Benevnelsen lokaliseringssignal for en innmating/produksjon i denne sammenheng er i realiteten en rabatt og ikke et lokaliseringssignal.

Vennlig hilsen

Distriktsenergi

Knut Lockert

Daglig leder